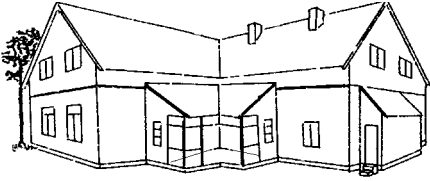

Roven velforening, Postboks 5, 1901 Fetsund

Roven - Posten

Roven Vel stiftet 26.11.1953

Opplag 650

www.rovenvel.net

Ribbungdagene og jakten på Bene Skinnkniv.

25. og 26. mai kan vi se et teaterstykke om Ribbungene her i Fet. Det er kulturskolen som feirer 50-års jubileum med middelaldermarked og jubileumsforestilling. Stykket heter "Jakten på Bene skinnkniv" og spilles på lensene. Billetter kjøpes via kommunens hjemmeside. Men hvem var så Ribbungene og denne Bene Skinnkniv?

For å finne svar på det må vi helt tilbake til Håkon Håkonssons saga. Håkon IV var født i 1204 og var norsk konge fra 1217 til 1263. Inga fra Varteig måtte bære jernbyrd for å bevise at sønnen Håkon var kongssønn. Under kong Håkons regjeringstid var det som det hadde vært tidligere også, mye indre stridigheter og borgerkriger. Men fra rundt 1240 tok borgerkrigene slutt og Norgesveldet var på sitt største og mektigste. Sagaen som du sikkert kan låne på biblioteket er utrolig artig å lese og overgår det meste av dagens krim og intrigeromaner. Den blei skrevet av islendingen Sturla Pordarson (med de islandske bokstavene P og D som ikke denne skriveren fant på tastaturet), han var nevø av den mer kjente Snorre Sturlason. Fortellingen blei skrevet etter kongens død og første gang utgitt i 1265!

Kong Håkon var en Birkebeiner, og det kan vel nærmest kalles et politisk parti. Et annet "parti" var Baglerne, men de hadde mista sin konge og var på jakt etter et nytt kongsemne. Sigurd Ribbung Erlingsson, sønn av Erling Steinvegg var ham de valgte. Baglerne styrte stort sett på Opplandene, i Viken, i Folden (begge sider av Oslofjorden) og på Romerike. Ragnvald het Bagleren som styrte i Folden og rundt Oslo, og hos ham var det en prest som het Benedikt. Han blei kalt Bene, var fra Marker i øst, dreiv med leik (spill og sang) og var visst en munter mann. I sagaen står dette: "Han gav seg ut for å være sønn av Magnus Erlingsson. Ragnvald holdt ham hos seg, men han værte ham mer som enn narr enn som en frende. Da nå Ragnvald falt, drog Bene øst til Marker og samlet seg folk; han skiftet navn og sa at han het Magnus og var oppkalt etter sin far. Det kom mange menn til ham; en mann som het Harald prest fra Rakkestad støttet ham mye i førstningen; Bene hadde vært hjelpeprest hos ham. Det var mest fattigfolk som fulgte Bene, de var dårlig kledd og ikke godt væpnet. De ble kalt Slittunger. De holdt til omkring i skoger og ubygd, men kom sjelden fram i bygdene". Videre: "Mange steder fór de omkring i bygdene med ran og tyveri og øvet også andre ugjerninger." Slittungene har antagelig navnet sitt etter Slitu i Eidsberg. Det var mye fram og tilbake mellom Baglerne og Slittunger. Det var et slag hvor Slittungene hadde nesten 500 mann, men de tapte likevel og som det står: "Bene kom seg unna med liten ære. Han dro til Marker igjen og samla seg en ny flokk."

Baglerne og Birkebeinerne slår seg så sammen med Kong Håkon i spissen. Den nevnte Sigurd Ribbung utropes til konge for både Ribbungene og Slittungene. Flere ganger i løpet av 1220-åra dro Håkon Håkonssons menn skip fra Oslofjorden over Gjelleråsen til Nitteelva for å komme ut på Øyeren hvor de utkjempe slag mot Ribbungene og

Romerikingene. Som det står i sagaen: "ribbungene hadde frender i hvert hus på Romerike".

Det siste vi hører om Bene er dette: "Samme sommer fikk Arnbjørn Jonsson høre at Bene Skinnkniv var oppe på Romerike med en stor flokk, og at de gjorde mye ugagn der. Arnbjørn sendte menn opp mot ham, det var Helge Fleskhun og de hardeste karene. De fant Bene oppe ved Øyernvannet; han sprang om bord i et skip, men de fikk holdt igjen skipet og drepte nesten alle som var på det. Bene hoppet på sjøen og gjemte seg under skipene, så det varte lenge før de fant ham. Men han ble da funnet, og der lot Bene sitt liv med liten ære." Historia om Ribbungene fortsatte noen år etter Benes død, men de tapte alt til slutt. Det var som vanlig seierherrene som skreiv historia og sagaen, og det er ikke sikkert at Ribbungene og Slittingene var bare røvere og fæle. I følge sagaen blei det i hvert fall fred på Romerike etter dette. Hvis du nå tenker at kanskje Bene ligger i Ridderhaugen, så er den langt eldre. Men det har kanskje vært gjenbruk av gravhauger også, hva veit vi i dag!

Dette var på 1220-tallet og nå i mai dukker altså Bene Skinnkniv opp igjen på Fetsund lenser. Vi gleder oss!

Heia Heia.

Heia er navnet på både området rundt og sjølv Heia(vannet). Navnet kommer at det gammelnorske "heidr" og blei opprinnelig brukt om et ubebodd og forholdsvis flatt og ødslig området. Før det blei bygd vassager i Fossåa og Varåa (er bekken som renner fra Heia og ned i Glomma) var Heia mye mindre enn nå. Det var nærmest bare en bekk og låglendt myr. På et kart fra 1775 ser vi tydelig at det bare er en bekk som renner der Heia (vannet) er i dag. Det vart demt opp noe tidlig på 1800-tallet. På slutten av 1800-tallet blei så vannet demt opp ytterligere, og Heia vart sånn vi kjenner det nå. I vinter har det vært utrolig lite vann i Heia, demningen er visst ikke så tett som den burde. Etter vårløysinga fylles det med vann, så vi får tru det ordner seg. Men det har kanskje gått utover fisken?

Tidligere var det mange boplasser og husmannsplasser rundt og ved Heia. Plassene blei mest trulig rydda på 16- og 1700-tallet, og mange av disse forsvant på slutten av 1800-tallet. De fleste eller alle var husmannsplasser. Noen av de boplassene som er blitt borte er skilta av vellet for noen år sida. Les i bygdeboka om du er interessert i mer informasjon.

Grendetreff	23/5, 20/6, 26/9, 21/11 og 12/12, kl 10.30 alle dager..
Syklubben	Siste tirsdag i måneden fra kl 12-14.
Seniordans	Hver onsdag kl. 10.30 til 12.30, kontakt Jorunn Emmaus, tlf. 63 88 42 33.
Linedans	Tar pause til ut på høsten en gang.
Grasrotandel	Oppgi vellets org.nr. 971 265 337 når du kjøper en lotto-kupong eller tipper, da er du med og gir Norsk tippings grasrotandel til vellet. Alle monner drar!
Dugnad	Lyst til å være med og jobbe dugnad på Grendehuset? Ta kontakt med styret.
Utleie	Er du interessert i å leie Grendehuset, kontakt Eivind Wahl, tlf. 905 44 296. Medlemmer har billigere leie.
Ellers	Skauendagen er søndag 25. august. Ribbungdagene er 25. og 26. mai.

Saker som ønskes tatt med i Rovenposten sendes til Bente Arnesen, Åserudveien 31, 1900 Fetsund. Tlf. 920 85 567 og 63 88 04 54. E-post: roving@online.no. Har du spørsmål om Roven eller noe du lurer på, er det bare å ta kontakt med redaktøren. Fristen for å sende inn stoff til neste nummer er 1. juni.